

**विक्रीकर विभागातील लिपिक तसेच लिपिक-टंकलेखक या संवर्गातील कर्मचा-यांची
‘विक्रीकर निरीक्षक’ या पदावर नियुक्ती करण्यासाठी घेण्यात येणारी मर्यादित विभागीय स्पर्धा
- परीक्षेची सुधारित परीक्षा योजना व अभ्यासक्रम .
Sales Tax Departmental Limited Examination**

-: परीक्षा योजना :-

परीक्षेचा टप्पा - लेखी परीक्षा

एकूण प्रश्नपत्रिका- दोन.

एकूण २०० गुण

प्रश्नपत्रिका क्रमांक व संकेतांक	विषय	दर्जा	कालावधी	प्रश्नसंख्या व गुण	माध्यम	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप
पेपर - १ (०७५)	मराठी	शालांत	एक तास	२५	मराठी	वस्तुनिष्ठ व बहुपर्यायी
	इंग्रजी	शालांत		२५	इंग्रजी	
	विक्रीकर विभागासंबंधीचे सामान्य ज्ञान	विक्रीकर विभागामध्ये काम करण्यासाठी आवश्यक असलेले ज्ञान.		५०	मराठी -इंग्रजी	
पेपर - २ (०७६)	विक्रीकर विभागाद्वारे अंमलबजावणी करण्यात येणारे कायदे व नियम, विक्रीकर विभागाची कार्यपद्धती व लेखाशास्त्र.	विक्रीकर विभागामध्ये काम करण्यासाठी आवश्यक असलेले ज्ञान.	एक तास	१००	मराठी -इंग्रजी	

-: अभ्यासक्रम :-

पेपर क्रमांक - १

अ.क्र	घटक व उपघटक	एकूण गुण
१.	मराठी -सर्वसामान्य शब्द संग्रह, वाक्यरचना, व्याकरण, म्हणी व वाक्प्रचार यांचा अर्थ आणि उपयोग, तसेच उता-यांवरील प्रश्नांची उत्तरे.	२५
२.	इंग्रजी - Common vocabulary, Sentence structure, Grammar, Use of idioms and phrases & and their meaning and Comprehension of passage	२५
३.	विक्रीकर विभागासंबंधीचे सामान्य ज्ञान-	५०
अ)	भारतीय संविधानातील व्यापार तसेच वित्त विषयक तरतुदी	१५
	१. घटनेनुसार व्यापार स्वातंत्र्य (अनुच्छेद ३०१ ते ३०४)	
	२. राज्य शासन, केंद्र शासन यांचे आर्थिक संबंध (अनुच्छेद २६८ ते २७०)	

	३. करविषयक तरतुदी, प्रत्यक्ष कर व अप्रत्यक्ष कर (अनुच्छेद २४५, २४६, २४८, २५४, ३६६.)	
	४. वित्त आयोगाची स्थापना व त्याचे कार्यक्षेत्र (अनुच्छेद २६४, २८०, २८१.)	
	५. वित्त विधेयकाची मांडणी व मंजूरीचे, तसेच लोकलेखा समिती यांचे सामान्य ज्ञान (अनुच्छेद ११०, ११७.)	
ब)	विविध व्यावसायिक संस्था व त्यांचे करासंबंधीचे दायित्व	१०
	खालील ६ संस्थांची निर्मिती, कार्यपध्दती, हक्क व कर्तव्ये, दायित्व बंद करण्याची प्रक्रिया यासंबंधीची सर्व सामान्य माहिती व ज्ञान	
	१. मालकी संस्था (Proprietorship)	
	२. भागिदारी संस्था (Partnership firm)	
	३. खाजगी मर्यादित कंपनी	
	४. सार्वजनिक मर्यादित कंपनी	
	५. सहकारी संस्था	
	६. क्लब्स/ व्यक्तींचा समूह	
क)	विक्रीकर विभागाची रचना	२५
	१. विक्रीकर विभागातील विविध शाखा, त्यांचा परस्परशी असलेला संबंध, नियंत्रण, अधिकार - श्रेणी.	
	२. विक्रीकर आयुक्तांपासून ते विक्रीकर निरीक्षकांपर्यंतच्या सर्व अधिका-यांची कर्तव्ये व जबाबदा-या, विशेष अधिकार, शक्ती प्रदान करण्याच्या पध्दती (Delegation of powers)	
	३. प्रत्येक शाखेचे अधिकार व कार्ये	

*****

पेपर क्रमांक - २

अ.क्र	घटक व उपघटक	एकुण गुण
	SECTION -A	70
	<i>Acts/Rules administered by Sales Tax Department</i>	
01)	The Maharashtra Value Added Tax Act,2002 and The Maharashtra Value Added Tax Rules,2005	50
	(a) Definition - Section - 2 & Rule - 2	
	(b) (i) Incidence and levy of tax – Section - 3 to 8	
	(ii) Amendment of Schedule – Section - 9	
	(c) Registration :- Section -16 to18 & Rules - 8 to 11	
	(d) Returns, Assessment, etc. : Section - 20 to 26 & Rules - 17 to 26	
	(e) Penalty and Interest : Section - 29 & 30	
	(f) Payment of Tax and Recovery: Section - 32 to 35, 37 & 38.	
	(g) Offences and Penalties : Section - 74	
	(h) Other Sections : Section - 64 & 86 & Rules - 77	
	(i) Set off : Section - 48 & Rules - 52 to 55	

	(i) Tax Schedule and Composition Schemes under Section 42.	
02)	<i>The Central Sales Tax Act and Rules, 1956:</i>	10
	(a) Definitions: Section - 2 to 5	
	(b) Incidence and levy of Tax : Section - 6,6-A, 7 to 10 & 14 & Central Sales Tax Rules - 3,4,12.	
03)	<i>The Maharashtra State Tax on Professions, Trades, Callings and Employments Act, 1975:</i> Section :- 2 to 10, 27-A & Schedule (Rate of Tax). Rules - 3,4,10,11	5
04)	<i>The Maharashtra Tax on Luxuries Act, 1987:</i> Section :- 2,3,3-A, 3-B, 3-D, 3-E, 5	2
05)	<i>Maharashtra Tax on the Entry of Goods into Local Areas Act,2002 & Maharashtra Tax on the Entry of Motor Vehicles Into local Areas Act,1987</i> <i>The Maharashtra Purchase Tax on Sugarcane Act,1962.</i>	3
	SECTION - B	20
	<i>Manual of Office Procedure (Under VAT) For Sales Tax Department:</i>	20
	01) Chapters - Registration, Returns, Assessment, Appeal, Investigation, Recovery.	
	02) Chapters - Business Audit, Refund & Refund Audit, Large Taxpayer Unit and Legal Branch.	
	SECTION - C	10
	<i>ACCOUNTANCY : Double Entry Book-Keeping</i>	
	01) Definition, Meaning & uses of book-keeping	
	02) Principles, concepts & conventions of Accounting.	
	03) Journals, Ledgers, Various Subsidiary Books and their utility, Types of Accounts, Basic Rules of Accounting	
	04) Basic accounting Terminology	
	05) Introduction, meaning & Purposes of Trial Balance, Trading Account, Profit & Loss Account and Balance Sheet.	

दिनांक : ३०/०९/२०१५

(चं. वि. पवार)
अवर सचिव
महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग